

KIO KAN

WILBUR SMITH

**TEMNÉ
DĚDICTVÍ**
& DAVID CHURCHILL

edice
KLOKAN

Copyright © Orion Mintaka 2021
Originally published in the English language
as LEGACY OF WAR in the UK by Zaffre,
an imprint of Bonnier Books UK Limited.
Translation © Dalibor Míček, 2021
Copyright © ALPRESS, s. r. o.
The moral rights of the Author have been asserted.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z anglického originálu LEGACY OF WAR
vydaného v roce 2021 nakladatelstvím
Zaffre, 80-81 Wimpole St, London W1G 9RE
přeložil Dalibor Míček
Redakční úprava Lukáš Foldyna
Grafická úprava obálky Tomáš Řízek
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokan, 2021
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7633-616-2

*Tuto knihu věnuji své manželce Niso.
Ode dne, kdy jsme se poprvé setkali, jsi mi soustavnou
a mocnou inspirací, povzbuzuješ mne,
když ochabuji, a fandíš mi, když uspěji. Opravdu nevím,
co bych si počal, kdybych tě neměl po svém boku.
Doufám, že tento den nikdy nepřijde, a modlím se za to.
Slovy nelze vyjádřit, jak moc tě miluji a zbožňuji,
má nejmilejší.*

KEŇA, ČERVEN 1951

V mihotavém čoudivém svitu pochodní ze suchého chrastí hleděl Kungu Kabaya přes zabitou kozu, jež ležela uprostřed opuštěné misijní kaple, na muže, ženy a děti, kteří ho v ustrašeném očekávání sledovali.

Černochů bylo asi šedesát a všichni patřili ke kmeni Kikuju. Bílí farmáři říkali svým černým nádeníkům „squatteři“, protože bez ohledu na to, jak těžce pracovali nebo jak dlouho jejich otcové, či dokonce dědové na farmě žili, bez ohledu na to, jak dovedně si vystavěli chatrče, v nichž se svými rodinami bydleli, mohli zůstat na farmě pouze s požehnáním majitele, který je mohl kdykoli vyhnat, aniž měli právo se odvolat.

Kabaya upřel zrak na skupinu asi dvaceti squatterů, mužů i žen, kteří byli vybráni pro účast na dnešním obřadu, a pokynul muži v čele řady. Byl vysoký a hubený a bylo mu nanejvýš osmnáct let. S bezstarostnou odvahou mládí se nabídl, že složí přísahu jako první, ale jak na něj začala doléhat tíha jeho rozhodnutí, předstíraná statečnost ustupovala úzkosti a obavám.

Kabaya k němu přistoupil a v otcovském gestu mu položil paži kolem ramenou.

„Nemáš se čeho bát,“ řekl tiše, aby jej slyšel jen mladík. „Zvládneš to. Ukaž jim, že jsi opravdový muž.“

Pět pomocníků, které si Kabaya k obřadu přivedl, si vyměnilo významný pohled a s uznalým příkyvováním a úsměvy pozorovali mladého muže, jenž s obnoveným sebevědomím napřímil záda a zvedl hlavu. Za druhé světové války sloužili spolu s Kabayou v koloniálním pluku Královských afrických střelců a zúčastnili se nejprve tažení proti Mussoliniho italské armádě v Etiopii a posléze bojovali v Barmě proti Japoncům. Pozorně sledovali jeho postup, když byl během pěti let povýšen z vojína až na rotného, a Kabaya pro každého z nich našel povzbuzující slovo, kterým jim dodal sílu v těžkých časech a odvalu za nejkrutějších bojů.

Když se vrátili domů do východní Afriky a zjistili, že jim služba v armádě nevynesla ani lidská práva, ani slušnou práci, Kabaya se spolu se svými muži uchýlil ke zločinu. Jejich gang patřil k mnoha jiným, které vznikly v přelidněných slumech v okolí keňského hlavního města Nairobi, ovšem rychle se stal nejmočnějším z nich. Z gangsterů se postupně stali rebelové, ale stále následovali Kabayu. Jejich šéf projevil geniální vůdcovské nadání, ať už velel vojákům, zločincům, či teroristům.

Kabaya ustoupil, aby nechal mladíka samotného uprostřed kaple. V tom okamžiku se jeho zástupce Wilson Gitiri posadil vedle zabité kozy a položil na podlahu dlouhou mačetu s hroživě ostrou čepelí – byli jí ozbrojeni všichni Kabayovi lidé – tak, aby ji měl pohotově po pravé ruce.

Kabaya byl vysoký, pohledný a charismatický muž. Vyznačoval se mimořádnou inteligencí a pevně věřil ve svou schopnost získávat lidi na svou stranu rozumnými důvody a šarmem stejně jako rozséváním strachu. Ovšem Wilson Gitiri byl ztělesněním zloby a nenávisti. Byl menšího vzrůstu než jeho velitel, mohutným hrudníkem však připomínal býka. Obličej mu brázdily vystouplé jizvy a permanentně přimhouřené oči neustále vyhlížely možnou hrozbu. Vlasy měl spletené do pevných copů, jež mu na hlavě tvořily hřeben od čela po zátylek a připomínaly vojenskou furažku. Jeho přítomnost v kapli měla jediný cíl – zastrašovat.

U kozí hlavy byl připraven kameninový džbán, otlučený plecháček a kus silného provazu. Gitiri nalil ze džbánu do hrnku menší množství husté a vazké tmavé tekutiny a pak vrátil obě nádoby na původní místo.

Před několika minutami usekl Gitiri jediným máchnutím mačety koze nohu, poté oddělenou končetinu stáhl z kůže, odřízl svalovinu od kostí a nasekal syrové maso na dvacet kostek, které shrnul do dřevěné mísy. I ta stála vedle mrtvého zvířete.

Kabaya pohlédl na Gitiriho, aby se přesvědčil, zda je připraven. Jeho zástupce přikývl.

„Opakuj po mně tato slova,“ přikázal Kabaya. „Říkám pravdu a slavnostně slibuji před svými druhy z hnutí za sjednocení...“

„Říkám pravdu a slavnostně slibuji před svými druhy z hnutí za sjednocení...“,“ zněla odezva, jako když poslušný farník opakuje pastorovu náповědu.

Kabaya předříkával a mladík po něm opakoval přísahu:

*Že budu neustále bojovat za zemi,
za zemi Kirinyagů, kterou jsme obdělávali.
Za zemi, kterou nám Evropané vzali.
A jestli v tomto boji selžu,
necht' mě tato přísaha zabije...*

Gitiri povstal s plechovým hrnkem v jedné a dřevěnou miskou v druhé ruce a pozvedl misku. Kabaya vzal kousek syrového krvavého masa a se slovy: „Necht' mě toto maso zabije,“ ho podal mladíkovi.

Mladý muž, jenž neustále zalétával zrakem ke Gitirimu, jako by se bál ztratit ho z očí, zaváhal. Kabaya ho sežehl pronikavým, mnohem naléhavějším pohledem. Mladík uchopil kousek masa, zopakoval: „Necht' mě toto maso zabije,“ a vložil si jej do úst. Krátce ho požvýkal a s úšklebkem polkl.

Gitiri pozvedl hrnek. Kabaya ho od něj převzal a řekl: „Necht' mě tato krev zabije.“

Mladík větu zopakoval a napil se krve.

Ostatní příslušníci kmene Kikuju shromáždění v kapli s němou hrůzou sledovali, jak se dva oddělené prameny jejich kultury spojily v pevný provazec.

Slavnostní krvavé přísahy tvořily již dlouho ústřední motiv života kmene, i když se v minulosti omezovaly jen na starší příslušníky, povolávané do nejvyšší rady. V uplynulých sedmdesáti letech se zde projevil vliv křesťanství a přísahy se připodobnily rituálu svatého přijímání: krev a tělo Ježíše Krista reprezentované vínem a hostií. Tento obřad představoval temnější, hlubší variantu přijímání, která lépe odpovídala duchu Afriky. Promlouval k samotné podstatě jejich bytostí a všichni – od nejmenších dětí k bělovlasým starcům – věděli, že přísaha složená za takových okolností je posvátným, neporušitelným závazkem.

Kabaya zpěvavým hlasem odříkával poslední věty přísahy a mladík je po něm opakoval:

*Přísahám, že nedopustím, aby bílí muži věčně vládli naší zemi...
Přísahám, že budu bojovat na život a na smrt, abych osvobodil naši zemi...*

Přísahám, že raději zemřu, než abych zradil naše hnutí Evropanům...

K tomu mi pomáhá Bůh.

Kabaya mladíka propustil a on se vrátil mezi shromážděné příslušníky kmene. Skupinka dospívajících chlapců se na svého přítele usmívala a odměnila ho aplausem. On však jejich radost nesdílel. Díval se do Kabayových očí a chápal, že přísaha je smrtelně vážná. Bude žít jen tak dlouho, dokud ji bude naplňovat.

Vyvolení squatterů skládali jeden po druhém stejnou přísahu, někteří s nadšením, ale většina proto, že jim strach nedovolil odmítnout. Zbývalo jen pět mužů a žen, kteří dosud závazek nesložili, když Kabaya ukázal na muže pozdně středního věku a řekl: „Teď ty. Jak se jmenuješ?“

„Joseph Rumruti,“ odpověděl vyzvaný.

Nebyl vysoký ani silný, měl hubené, kostnaté končetiny a malé vystouplé břicho. Hlavu měl téměř holou a vous hodně prošedivělý. Své jméno sdělil bázlivě a rozpačitě, jako kdyby se omlouval za svou pozemskou existenci.

„Já jsem Mary Rumrutiová, jeho manželka,“ ozvala se žena po jeho boku, rovněž pokorná a poslušná.

Kabaya se uchechtl. „Takže Marie a Josef, co? Je zde dnes přítomen i váš syn Ježíš?“

Shromáždění muži se vtipu svého vůdce hlasitě zasmáli.

„Ne, pane. My nemáme syna,“ řekl Joseph. „Všemohoucí nás neshledal hodnými, aby nás požehnal dětmi.“

Kabaya si odfrkl. „No dobře... Josephe, Mary, nastal okamžik, kdy složíte slavnostní přísahu. Opakujte po mně...“

„Ne,“ promluvil Joseph stejně tiše jako prve.

V kapli se rozhostilo napjaté ticho nabitě obavami.

„Slyšel jsem dobře, že jsi řekl *ne*?“ zeptal se Kabaya.

„Správně,“ odvětil Joseph. „Nemohu složit vaši přísahu, protože jsem se již zavázal v kostele před tváří Boha, že nebudu mít nic společného s vámi a vašimi renegáty ani s jinými lidmi jako vy.“

„Ženo,“ obrátil se Kabaya k Mary, „pověz svému muži, aby přísahal. Pověz mu, aby to udělal, jinak ho k tomu donutím.“

Mary zavrtěla hlavou. „To nemohu udělat. Mám stejný závazek.“

Kabaya přistoupil těsně k Josephovi. Hrozivě se nad ním tyčil, tenké pozlátko civilizovanosti z něj spadlo a odhalilo válečníka se srdcem z železa. Široká ramena se nadouvala pod khaki košili, zaťaté pěsti připomínaly hlavice kovářských kladiv, zpod převislého obočí planuly černé oči.

„Přisahej,“ ucedil tiše jako Joseph, ale v jeho hlase zněl mrazivý podtón hrozby.

Joseph se mu nedokázal podívat do očí. Stál se sklopenou hlavou a třásl se strachem.

„Ne,“ odmítl znovu. „Nemohu porušit slovo dané Bohu.“

„Nejsi první, kdo se mi staví na odpor,“ řekl Kabaya pohrdavě. „Ale nakonec všichni přísahali a ty to také uděláš.“

„Neudělám.“

Napětí v kapli ještě zesílilo. Jeden z přítomných vykřikl: „Přisahej, Josepho! Pro smilování boží, přisahej!“

„Poslechni svého přítele,“ nabádal Kabaya. „Řid se jeho radou.“

Jen ti, kdo mu stáli nejbliž, slyšeli Josephovu odpověď: „Nemohu.“

Slyšel ji i Kabaya.

„Už mám těch pitomostí dost,“ ucedil. „Donutím tě přísahat.“

Otočil se ke svému zástupci: „Lano.“

Gitiri přistoupil k mrtvé koze, odložil misku a hrnek a zvedl silný provaz. Jeho pohyby byly záměrně pomalé, jako by i ony tvořily součást obřadu.

Otočil se k veliteli a uvázal lano do smyčky, z jejíhož uzlu vyčníval asi dvě stopy dlouhý volný konec.

Kabaya pokynul hlavou.

Gitiri navlékl smyčku Josephovi přes hlavu a utáhl ji, pak se s koncem provazu v ruce postavil za něj.

„Máš poslední šanci,“ řekl Kabaya. „Budeš přísahat?“

Joseph zavrtěl hlavou.

„Přísáhej a ušetřím tě,“ obrátil se Kabaya na Mary.

Žena se napřímila v ramenu, vzhledla ke Kabayovi a řekla mu do očí: „Ne.“

Kabaya potřásl hlavou a pokrčil rameny, jako kdyby nechtěl učinit další krok, ale neměl na vybranou. Pokynul Gitirimu.

Zástupce velitele přitáhl smyčku těsněji. Jeho tvář neprozrazovala žádné emoce.

Joseph s obtížemi lapal po dechu.

„Podívej se na mě,“ vyzvala ho Mary a on k ní poslušně otočil oči.

„Pořád to může přestat,“ připomněl Kabaya. „Můžeš být volný. Stačí, když složíš přísahu.“

Joseph nereagoval.

Gitiri pomalu přitáhl smyčku ještě těsněji a Joseph již nemohl dýchat.

Kabaya se otočil k pěti svých mužů, na tři z nich ukázal prstem a kývl hlavou k Mary. Vybraní povstalcí ženu obstoupili a zvedli mačety.

Dva zbývající, ozbrojení puškami, pozvedli zbraně a namířili je do davu, který se natlačil ke stěnám kaple.

„Když už nechceš zachránit sebe, zachraň alespoň ji,“ vyzval Kabaya Josepha.

„Ne!“ vykřikla Mary a začala prozpěvovat slova tříadvacátého žalmu: „Byť se mi dostalo jíti přes údolí stínu smrti, nebudu se báti zlého...“

Z davu se ozvalo mumlání, které nabylo podoby slova *amen*.

„Stojíš stůl před obličejem mým naproti mým nepřátelům, pomazuješ olejem hlavy mé...“

Kabaya ztratil trpělivost. „Skončete to,“ rozkázal.

Vojáci svého velitele okamžitě poslechli. Gitiri brutálně škulb provazem a prudce utáhl smyčku, která Josephovi prořízla hrtan a přerušila průdušnici.

Mary viděla, jak se jeho tělo kácí k zemi, a vykřikla, ale vtom už na ni trojice strážných zaútočila mačetami. Čepele se jí zasekly do paží, jež zvedla v marné snaze chránit se, a rozsekaly její trup. V několika vteřinách ležela mrtvá vedle manžela a její krev zalila obě těla.

Kabaya se lhostejně zadíval na mrtvolu a pak se obrátil k posledním třem adeptům přísahy, kteří se tísnili k sobě a vzájemně se objímali.

„Přisahejte,“ vyzval je.

Zoufalými hlasy, jež volaly, aby jim bylo uvěřeno, poslechli.

LONDÝN

„Než budeme pokračovat, chtěl bych pronést přípitek,“ řekla Saffron Courtney Meerbachová a pozvedla sklenku šampaňského. „Na Gubbinse, který nás všechny svedl dohromady a bez něhož bychom zde dnes nebyli.“

„Na Gubbinse!“ zvolalo sborově dalších pět mužů a žen, kteří seděli u stolu v malém bistro.

Sešli se tam na její pozvání, aby zavzpomínali na dávno uplynulé dny. Restaurace pro ně znamenala staré útočiště. Nacházela se v centru Londýna nedaleko Baker Street, co by kameňákem dohodil od velitelství Oddělení pro zvláštní operace, zpravodajské agentury, kde všichni přítomní s jedinou výjimkou za války sloužili. Brigádní generál Gubbins byl jejich velícím důstojníkem.

„Bože můj, že nám ale naháněl strach,“ prohodil s úsměvem drobný kryptoanalytik Leo Marks. „Pořád mě v noci budí ze spaní vzpomínka na okamžik, kdy do mě poprvé zabodl ty svoje oči. Milovníci klasiky mezi námi si jistě vzpomenu na baziliška, bájného hada z řeckých pověstí, který dokázal jediným pohledem zabít. Jistě mi dáte za pravdu, že vedle Gubbinse by bazilišek vypadal jako Cukrová víla z Louskáčka.“

Pouze jeden z přítomných se k přípitku připojil ze zdvořilosti, nikoli z nadšení. Byl to vysoký muž s ostře řezanou tváří, zcuhanými tmavě blond vlasy a dokonalým opálením hollywoodské hvězdy. Měl však mírně propadlé líce a v chladných šedých očích člověka, jenž viděl a zažil nepředstavitelné hrůzy, se občas objevil utrápený pohled.

„Pověz mi, má drahá,“ řekl Gerhard Meerbach s lehkým německým akcentem, natáhl se přes stůl a vzal svou manželku za ruku, „proč mám za svou dnešní přítomnost na tomto setkání vděčit právě Gubbinsovi? Chápu, že vás ostatní spojuje, ale já,“ Gerhard pokrčil rameny, „jsem tehdy přece bojoval na druhé straně.“

„Protože, můj nejdražší,“ odpověděla Saffron, „to byl Gubbins, kdo mě koncem dubna pětáctýřicátého roku posadil do letadla do severního Německa, abych se pokusila najít naše pohřešované agenty, mezi nimi i Petera...“

Peter Churchill skromně sklonil obrýlenou hlavu a Saffron pokračovala: „Kdybych se tam nedostala, nikdy bych se nevydala po stopě vysoce ceněných válečných zajatců, které chtěli esesáci vyměnit za úlevy ze strany Spojenců. Nesledovala bych tuto stopu až do...“

Už jí uklouzlo „Dachau“, ale zarazila se. Nepřála si, aby náladu tohoto setkání narušila děsivá noční můra.

Místo toho tedy řekla: „Přes celé Německo až do italského Tyrolska, kde... Kde jsem tě našla, můj drahý..., a myslela jsem si, že jsem přišla moc pozdě...“

Náhlá a až příliš živá vzpomínka na Gerhardovo vyzábělé, zmučené tělo ležící jako mrtvé připravila Saffron o řeč. V hrdle se jí vytvořil knedlík a musela několikrát zamrkat, aby potlačila slzy. „Promiňte,“ omluvila se šeptem a chvíli trvalo, než se zhluboka nadechla a s nucenou rázností dodala: „Ale mylila jsem se a nakonec všechno dopadlo dobře.“

Kolem stolu se rozhostilo ticho. Všichni uchovávali své hořké vzpomínky a věděli, jak mělce pod povrchem jsou válečné emoce pohřbeny a jak snadno z nich vyvěrá bolest.

Peter Churchill věděl, že v takových okamžicích musí slušný anglický gentleman udělat jediné: zlehčit náladu.

„Zdá se mi, Saffron,“ prohodil, „že spojení Gubbins–Meerbach poněkud zatemňuješ. Kdybych totiž neuvázl ve stejném koncentračním táboře jako Gerhard, neocitli bychom se ve stejném autobusu, neabsolvoval bych s ním tu děsivou vyhlídkovou jízdu přes hory a nemohl bych ho jakžtakž udržet při životě...“ Ohlédl se po Gerhardovi. „Byl jsi v hrozném stavu, kamaráde, nikdo nevěřil, že bys mohl přežít... A já se v tom autobusu ocitl pouze a jedině díky odhodlání Baker Street vysílat mě opakovaně do okupované Francie, až mě nakonec zajali. Z toho plyne, že Gubbinsův zákon platí i pro mě.“

„V tom případě souhlasím, že i já musím brigádýru Gubbinsovi poděkovat,“ připustil Gerhard. „A z celého srdce děkuji i tobě, Petere. Bez tvé pomoci bych zemřel.“

„Nemáš vůbec zač, kamaráde. Každý na mém místě by pomohl. Nepomoci by bylo nelidské.“

Gerhard zamyšleně přikývl. Se zamračeným čelem sbíral myšlenky a ostatní mu poskytli čas, neboť věděli, že jim chce sdělit něco důležitého. Konečně promluvil: „Sedíme tady a mluvíme o válce a já nemohu nemyslet na všechny ty hrůzy, které jsem zažil... Všichni víte, že jsem byl uvězněn, ale předtím jsem tři roky bojoval na ruské frontě. Byl jsem u Stalingradu skoro až do hořkého konce. Viděl jsem, co dělali s Židy – popravčí čtyři, plynové nákladáky. Všichni mí blízcí přátelé padli. Někdy jsem se cítil, jako by mě osud proklel, když jsem musel překonat tolik hrůzy, tolik utrpení a umírání. Ale pak jsem si řekl ne, osud mi požehnal, skutečně požehnal, neboť jsem se stal svědkem zázraku, Dobelhal jsem se až k okraji hrobu, ale nespádl jsem do něj. Žiju.“

Rozhlédl se po ostatních. Věděl, že trpěli stejně, možná i více než on a že sdílejí své pocity způsobem, jakým to obyčejní lidé nikdy nedokážou. Pokračoval: „A když jsem se probral ze smrtelného spánku, spatřil jsem anděla... Spatřil jsem Saffron, svou jedinou, svou opravdovou lásku.“

I já bych chtěl pronést připítek. Lámal jsem si hlavu, na co si připít – na štěstí, možná na lásku, na přátelství nebo mír –, ale raději si připijme na to, co je nám všem společné...“ Pozvedl sklenku. „Na život, na to největší požehnání.“

Znovu se napili a to už se objevili číšníci s objednanými pokrmy. Až do toho okamžiku Odetta, manželka Petera Churchill, štíhlá tmavooká bruneta, beze slova poslouchala, co říkají ostatní. Nyní promluvila s výrazným francouzským přízvukem.

„Jistě pochopíte, Gerharde, že pro mě nebylo snadné smířit se s představou, že budu obědovat s Němcem...“

„Samozřejmě,“ opáčil Gerhard.

„Ale pak mi Saffron napsala a já se dozvěděla, jak jste se vy dva před válkou setkali a zamilovali se do sebe. A potom mi Peter vyprávěl, jak jste oba byli v Sachsenhausenu, a já pochopila, že jste se stal obětí SS stejně jako já. Teď jsme se setkali a já... Inu, už je mi jasné, proč se do vás Saffron zamilovala.“

„*Merci beaucoup, madame,*“ poděkoval Gerhard s lehkou úklonou.

Odetta se jiskřivě zasmála, pak ale nasadila vážný výraz a odpověděla stejně formálně: „*Je vous en prie, monsieur...* Ale zajímala by mě jedna věc. Požádal jste Saffronina otce o ruku jeho dcery? Moc ráda bych totiž věděla, jak zareagoval, když se dozvěděl, že si jeho dcera bere Němce.“

Gerhard se zazubil. „Dobrá otázka! A já nejsem jen tak obyčejný Němec. Moje a Saffronina rodina mají společnou... ehm, minulost...“

„Můj otec zabil jeho otce,“ poznamenala Saffron tak nenuceně, že si nikdo nebyl jistý, jak zareagovat.

Situace se stala ještě složitější, když Gerhard stejně nenuceně dodal: „Je férové přiznat, že se můj otec pokoušel zabít její matku, která byla v té době jeho milenka.“ Na okamžik se odmlčel a doplnil: „Ve skutečnosti ovšem milovala pana Courtneyho.“

„Inu, taková je Afrika,“ poznamenala Saffron, zatímco ostatní se snažili rozmotat záhadu, kdo koho zabil a kdo koho miloval.

„Má drahá, to musí být fascinující příběh a někdy mě určitě musíte seznámit s historií vaší rodiny,“ řekla Odetta. „Ale teď bych ocenila, kdyby mi tvůj manžel odpověděl na mou otázku.“

„Odpovím,“ ujistil ji Gerhard. „Jak víte, když mě Saffron našla, můj život visel na vlásku. Několik měsíců jsem se léčil ve švýcarském sanatoriu, ale i pak jsem byl hodně zesláblý. A celou dobu byla Saffie po mém boku. Když jsem se konečně natolik

uzdravil, abych zvládl cestu do Keni, kterou mi lékaři doporučili jako nejlepší místo k završení léčby a nabytí plných sil...“ Odmlčel se a rozhlédl se kolem stolu. „Víte, Keňa je ráj na zemi. Doslova rajska zahrada. A Saffronin domov, statek Lusima... Ach, nemám slov, abych popsal, jak je nádherný. Na vaši otázku jsem sice dosud neodpověděl, *madame*...“

„To ne,“ konstatoval Odettin manžel, „ale jsem vám za to vděčný, neboť vaše vyprávění mě fascinuje. *Garçon!* Ještě dvě láhve vína, když budete tak laskav.“

„Odjeli jsme vlakem do Janova,“ pokračoval Gerhard, „a odtamtud jsme se přeplavili do Alexandrie, odkud nás další loď odvezla přes Suezský průplav a podél pobřeží východní Afriky do Mombasy. Saffronin otec Leon a její nevlastní matka Harriet...“

„Která je nejlepší nevlastní matka, jakou si žena může představit,“ doplnila Saffron.

„... na nás čekali na nábřeží. Leon nás vzal na oběd, a protože svou dceru několik let neviděl...“

„Čtyři roky, abychom byli přesní.“

„... seděl jsem většinu času mlčky, zatímco si oni dva povídali, co všechno se jim přihodilo.“

„Troufám si tvrdit, že se vám hodně ulevilo, když jste nebyl námětem rozhovoru,“ poznamenal Churchill.

„Samozřejmě... A když jsme potom dojedli pudink, Harriet vstala a řekla: ‚Myslím, že je nejvyšší čas, abychom si my holky odešly přepudrovat nos.‘ Netušil jsem, co to znamená. Obě se sebraly a zmizely a já teprve tehdy pochopil, že odešly na toalety... A já jsem zůstal sám se Saffroniným otcem...“

Leon Courtney hodnotil vysokého, hubeného, válkou silně poznamenaného pětáctiletého muže, který seděl naproti němu, stejně pečlivě jako každou jinou investici, k níž se jeho rodina chystala.

Zatím to není špatné, říkal si v duchu. Bezchybné chování, mně projevuje úctu, k Harriet je roztomile zdvořilý a Saffy očividně miluje. Také zaslouží uznání, že nás nechal mluvit

a nesnažil se upoutat pozornost. Žádný vejtaha. Ani zdaleka se nepodobá tomu parchantovi svému otci. Tak se podíváme, z jakého je těsta...

„Nechtěl byste ke kávě sklenku brandy?“ zeptal se Leon.

Gerhard se nesměle usmál. „Počítám, že by s tím můj doktor nesouhlasil.“

„Nesmysl. Nic tak chlapa nenakopne jako brandy.“

Gerhard se mu podíval přímo do očí a dal najevo, že za churavou fasádou se skrývá silná, sebevědomá osobnost. Suše se zasmál.

„Když tak o tom přemýšlím... Ano, děkuji, dám si brandy. Zřejmě ho budu potřebovat.“

„Správný chlapík.“

Číšník přinesl dva šálky kávy doprovázené dvěma dvojitými číškami brandy. Na rozdíl od Gerharda Leon věděl, že se za hotelem, v němž obědvali, nachází příjemná zahrada, kde se člověk může posadit do stínu a i delší dobu čekat. Harriet dostala přísné instrukce odvést Saffron z jídelny a počkat na další příkazy.

„Až skončíme, pošlu pro vás pikolíka,“ přislíbil Leon.

„Nebud' na toho chudáka moc tvrdý,“ varovala Harriet. „Není mu dobře a Saffron ho zbožňuje. Jestli si ho zneprátlíš, uděláš si nepřítele i z ní.“

Leon jen zabručel pod vousy, ale svou dceru hluboce miloval a naučil se jí důvěřovat a respektovat ji. Nebyla by si toho muže vybrala, natož aby na něj čekala celou válku, pokud by si to nezasloužil. Přesto se chtěl na vlastní oči přesvědčit, co je jeho potenciální zeť za člověka.

Nechal Gerharda vypít první doušek koňaku a prohlásil: „Takže vy si chcete vzít mou dceru, nemám pravdu?“

„Ano, pane,“ odvětil Gerhard. V hlase nezazněl ani náznak prosby či lichocení, bylo to prosté konstatování faktu.

„Jste si vědom, že vás zabiju, jestli jí jen zkřívíte vlásek na hlavě?“

Gerhard Leona překvapil. Zvedl koutky ve svém typickém mírně pobaveném úsměvu a odpověděl: „Kdybych jí zkřivil vlásek na hlavě, nemusel byste mě zabíjet. Udělala by to sama.“

Leon si nemohl pomoci a rozesmál se. „Moc pěkně řečeno! Samozřejmě by se o to pokusila. Ale co vy? Dokázal byste se jí ubránit?“

Gerhard pokrčil rameny. „V této chvíli ne. Neubráníl bych se ani malému děcku. Ale až se uzdravím a nabudu plných sil... Nejsem násilník jako můj otec, pane Courtney, ale nejsem ani slaboch a...“ Odmlčel se, sraštil čelo a po krátkém zamyšlení dodal: „Ke svému prvnímu bojovému letu nad Polsko jsem odstartoval za úsvitu prvního září devatenáct set třicet devět, na samém počátku války. Od té doby jsem byl v aktivní službě až do září devatenáct set čtyřiačtyřicet, kdy mě zatkli. Při zpětném pohledu jsem vskutku hrdý na to, že jsem se vždy snažil starat se co nejlépe o muže pod svým velením. Obdržel jsem několik nejvyšších vyznamenání za statečnost, která moje země uděluje. A nakonec to nejdůležitější... Všechny ty medaile mi spolu s hodnostními výložkami strhli, když jsem stál v berlínské soudní síni a odmítl jsem zachránit se před vězením tím, že bych odpřisáhl věrnost tomu zabijáckému šilenci Adolfu Hitlerovi.

Říkám vám to, pane Courtney, abyste si uvědomil, že nejsem slaboch – ani fyzicky, ani morálně. Oba víme, že Saffron by nikdy nepřipustila, aby jí nějaký muž ovládal. Ale také by nikdy nemilovala muže, jenž by se jí nechal ovládat. A ona mě opravdu miluje. Jsme si tedy navzájem rovni.“

Ano, to teda jste, běželo Leonovi hlavou. Moje holčička vskutku našla sobě rovného. Proto ho neopustila. Dobře věděla, že jiného by už nenašla.

„Troufám si tvrdit, že jste se na tuto chvíli dobře připravil,“ řekl uznale. „Požádat o ruku mé dcery... Jistě jste si lámal hlavu, jak to přijmu, co?“

Gerhard se usmál. „Tak trochu...“

Leon se zazubil. „Já taky. Měl jsem pro vás nachystaný dlouhý seznam otázek. Myslím, že už jsou zbytečné.“

„Děkuji vám, pane.“

Leon zvažněl. „Tady v Keni ztratila za války spousta rodin své nejbližší, milované otce a syny. Někteří vám možná poskytnou dobrodiní pochyb, většina však ne. Nebude to lehké, pro vás ani pro ostatní...“

„Umím si to představit.“

„Ale Saffron vás miluje celým srdcem, o tom nepochybuju.“
Leon se zasvěceně usmál. „Courtneyové to jinak neumí – otevřeně a naplno.“

„Poznal jsem to ve chvíli, kdy jsme se setkali,“ přiznal Gerhard. „Když se Saffy přihítla po sáňkařské dráze Cresta a přistála mi ve sněhu u nohou.“

„Ha! To je moje holčička! A já teď vím, že i vy ji milujete – a že ani v nejmenším nejste jako váš otec.“

„To je určitě pravda. Celý život se snažím nebýt jako on.“

„V takovém případě vás s hrdostí a potěšením přivítám do naší rodiny. A nežádám od vás nic, než abyste miloval mou dceru a učinil ji šťastnou. Pokud to budete dodržovat, můžete se spolehnout na mé přátelství, mou podporu a v případě potřeby i mou pomoc. A když nebudete...“

Leon nechal větu nedopovězenou a přivolal číšníka.

„Buďte tak laskav a vyřídte paní Courtneyové – sedí v zahradě s mou dcerou –, že se může bez obav vrátit ke stolu.“

„Zastavili jsme se v Nairobi a nechali se úředně oddat. Slavnostní obřad proběhl o několik dní později v Lusimě,“ vyprávěla Saffron.

„Bože, ten sbor dělníků ze statku,“ vzpomínal nadšeně Gerhard. „Pěvecké sbory v Bavorsku jsou určitě dobré, ale ty africké hlasy... Zněly jako andělský chór.“

„No a tehdy můj drahý manžel zjistil, že nemá jednoho tchána, nýbrž dva,“ navázala Saffron.

„Ach, to je trochu moc i na tebe, má drahá!“ rozesmála se šestá účastnice setkání, bývalá sekretářka brigádního generála Gubbinse Margaret Jacksonová.

„Ale kdepak, je to naprostá pravda,“ ujistil ji Gerhard. „Lusima je vlastně obrovská plantáž, má přes sto tisíc akrů.“

„Mnohem víc,“ zašeptala Saffron.

„Asi jednu desetinu tvoří zemědělská půda a všichni dělníci pocházejí z kmene Kikuju. Zbytek území je ponechán neobdělávaný, prostě divočina, a žijí na něm Masajové, kteří se toulají

po širokém okolí a pasou svá stáda. Saffron a já jsme si postavili dům právě v divočině, poblíž napajedla, kam chodí zvěř pít. Nazvali jsme naši rezidenci Cresta Lodge – po sáňkařské dráze Cresta ve Svatém Mořici, kde jsme se poprvé setkali.“

Gerhard si při řeči všiml, že se posluchači nechávají – stejně jako kdysi on sám – unášet představou soukromého království v nitru Afriky, kde se Saffron narodila a vyrůstala nekonečně vzdálená od šedivého, mlhavého a rozbombardovaného poválečného Londýna.

„V době stavby domu jsme bydleli u Leona a Harriet, ale já jsem na projekt dohlížel, takže jsem často tábořil přímo na staveništi,“ pokračoval Gerhard. „Jednou ráno jsem se probudil ještě před úsvitem, což je snad nejlepší denní doba pro pozorování divoké zvěře, a rozhodl jsem se, že si vyjdu na procházku. Bylo docela chladno, protože Cresta Lodge leží asi sedm tisíc stop nad mořem a v takové výšce jsou noci studené. Nehybný vzduch byl průzračný a nejhlasitější zvuk představovalo bzučení hmyzu kolem mě.

Za domem se nachází několik nízkých pahorků a já se k nim právě blížil, když jsem spatřil, jak se za hřebenem jednoho z nich přede mnou pohybuje jakýsi velký temný obrys. Ještě se docela nerozednilo, a tak jsem se zastavil, abych si to zvíře mohl pořádně prohlédnout. Chvíli mi trvalo, než jsem pochopil, že je to slon, mohutný býk, který se ke mně blíží. A za ním se vynořila další stvoření – ještě jeden býk a za ním samice s mláďaty, všichni ve vyrovnané řadě. Dvě nejmenší slůňata se choboty přidržovala matek za ocasy a drobně klusala, aby jim stačila.

Jasně si vzpomínám, že mě doslova dojalo, jak něžně a láskyplně se matky ke svým ratolestem chovaly a jak vznešeně se stádo pohybovalo krajinou. Současně se mě však zmocnil stejně intenzivní strach, neboť jsem hleděl na největší a možná i nejnebezpečnější stvoření na této planetě. Sloni připomínali obrovské šedivé živé tanky, které ničí vše, co jim stojí v cestě. Zůstal jsem zcela nehybný a sloni mě minuli necelých třicet yardů daleko. Nechtěl jsem nijak narušit ten majestátní pohled, ale také jsem pochopitelně nechtěl vzbudit jejich nelibost.“

Posluchači ani nedutali, a teprve když Gerhard domluvil, zazněla pochvalná slova. „Vyprávěj ještě něco!“ zvolal Leo Marks.

Gerhard se usmál. „Když na tom trváte... Někdy jsem se večer po skončení stavebních prací vracel na statek, protože tábořit pod hvězdami je sice krásné, ale trávit noc se Saffron je ještě krásnější. Přes rozlehlou usedlost vedou dvě nebo tři hlavní cesty. Samozřejmě nejsou dlážděné, ale zem je tak uježděná, že se po ní dá jet docela rychle. Jednoho večera jsem se blížil k zatáčce, která vede kolem lesíku, takže do ní není vidět. Jel jsem velmi rychle, protože jsem spěchal domů – no a když jsem do té zatáčky vjel, spatřil jsem uprostřed cesty nosorožčí samici s mládětem. Opovrzhlivě se po mně podívala a odběhla po silnici s mladým v patách. Řeknu vám, že pohled na obrovský tlustý zadek nosorožčí samice, která před vámi utíká, není zrovna hezký. Je však mnohem přijatelnější než pohled na tu samou samici zepředu, když se na vás řítí.“

Gerhard se odmlčel a dodal: „Jindy jsem málem vjel do smečky lvů, která právě pořádala orgie, co mi připomněly pár berlínských nočních klubů ještě před nástupem Hitlera. Ale to už je dlouhý příběh a podle mě nevhodný do slušné restaurace za denního světla.“

„Povězte nám něco o domorodém obyvatelstvu,“ požádal Peter Churchill. „Dnes se člověk v tisku dočítá o Keni poněkud znepokojivé zprávy. Však víte, ti rebelové...“

„Z hnutí Mau Mau,“ upřesnila Saffron.

„Ano, ti. Máte s nimi nějaké problémy tam, kde žijete?“

„Díky Bohu zatím ne,“ odpověděla Saffron. „Hnutí Mau Mau je záležitost kmene Kikuju. Kikujové jsou farmáři a řada jich na našem statku žije a pracuje na obdělávané půdě. Ale v divočině, kde máme s Gerhardem dům, žijí Masajové, pastevci, kteří nemají s Mau Mau nic společného.“

„Náčelník Masajů na statku Lusima je mimořádný muž,“ navázal Gerhard. „Jmenuje se Manyoro. Před mnoha lety, když byl Leon mladý armádní důstojník, byl Manyoro jeho seržant. Leon mu zachránil život.“

„Manyoro byl raněn v boji s rebely z kmene Nandi,“ vysvětlila Saffron. „Můj otec ho nesl několik dní na zádech, aby ho

dostal na posvátnou horu Lonsonyo, kde žila jeho matka, která mu zranění vyléčila. Ta žena je zázračná domorodá léčitelka. Od té doby se Manyoro a můj otec pokládají za rodné bratry.“

„Ale běloch se přece nemůže až tak sblížit s černochem, dokonce ani v místě jako Keňa,“ namítl Marks. „Podle toho, co jsem se dočetl, je to území plné idiotů, kteří věří, že černoši stojí vývojově jen jeden stupínek nad opicemi.“

„Máš pravdu,“ potvrdila Saffron. „Ale jak říkáš, jsou to zatračení idioti.“

„Věřte mi, Leo, Manyoro je pro Saffron jako druhý otec,“ řekl Gerhard.

„Chudák Gerdi.“ Saffron se naklonila a položila svému muži ruku na rameno. „Měl pocit, že přežil výslech třetího stupně, když s ním táta Courtney skončil. To ještě netušil, co ho čeká, až se setká s Manyorem.“

„Vyjádřil se stejně jasně jako Leon Courtney – jestli Saffron jakkoliv ublížím, stane se mým smrtelným nepřítelem.“

„Byl takový jen proto, že mě miluje jako vlastní dceru. Ujistila jsem ho, že jsem si vybrala toho pravého, a on Gerharda objal a začal mě poučovat.“

Gerhard se zasmál. „Měli jste ho slyšet. Říkal Saffy, že mi musí dát mnoho, mnoho dětí...“

„Zatím se mi povedly dvě, pěkný páreček, a připadá mi to tak akorát.“

„Jak se jmenují?“ chtěla vědět Margaret.

„Alexander, tomu jsou čtyři, a dvouletá Nichola. Ale my jim říkáme Zander a Kika, protože oni tak svá jména vyslovují.“

„Přivezli jste je s sebou do Anglie?“

Saffron posmutněle zavrtěla hlavou. „Ne. Samozřejmě jsme o tom uvažovali, ale pro děti je mnohem lepší zůstat doma s prarodiči a chůvou, obklopeni lidmi, kteří je milují. Plahočit se s námi po Evropě by pro ně bylo nesmírně náročné. Jsou příliš malé, aby chápaly, co se kolem nich děje.“ Nostalgicky se usmála. „Dnes ráno mi přišel dopis od Harriet. Píše, jak jsou Zander a Kika šťastní a jak se mají dobře, když je všichni rozmazlují. Snažila se mě uklidnit, ale to víte, poplakala jsem si.“

„Myslím, že jste udělali dobře,“ poklepala jí Margaret na předloktí a pak se podívala na Gerharda. „Promiňte, že jsem přerušila vaše vyprávění.“

„Nemáte důvod omlouvat se. Chtěl jsem jen zopakovat poslední příkaz, který Manyoro Saffy dal. Řekl jí, že až zestárne, bude její posvátnou povinností najít pro mě nové mladé manželky a postarat se, aby se řádně chovaly a povily další potomstvo.“

„Tomu se říká rada do života!“ zvolal Churchill.

„Pche,“ odfrkla Odetta jako pravá Francouzka a obrátila oči v sloup. Pak se usmála a řekla: „Vida, přichází Pierre!“

Ostatní se otočili ke kuchyni, z níž právě vyšel šéfkuchař a majitel podniku Pierre Duforge, utíral si zpoceně čelo a mířil k nim.

„Ah, mes amis,“ řekl, když se zastavil u stolu. „Jak už je to dávno, co jsem vás tu všechny viděl. A Odetta...“ Odmlčel se a několikrát polkl naprázdno. „Je mi opravdovou ctí vás opět obsluhovat u mého stolu. Viděl jsem ten film o vás, jak v něm vaši postavu hrála Anna Neagleová, a moje žena mě musela neustále napomínat, ať nevstávám a nevolám, že znám skutečnou Odettu.“

Odetta se zasmála. „Děkuji, Pierre. I pro mě je potěšením, že jsem zase u vás.“

Jako její spolubojovnice a veteránka ze SOE Saffron samozřejmě znala příběh Odetty Sansomové, jak se tehdy jmenovala, její působení tajné agentky v okupované Francii, dopadení gestapem a kruté mučení, jemuž byla vystavena v koncentračním táboře Ravensbrück. Po válce však žila v Keni a netušila, jak slavnou se Odetta v Evropě stala.

„Chci vám vyjádřit upřímnou úctu,“ pokračoval Pierre, „a zároveň soucit s vaším utrpením. Věci, co vám ti špinaví Bošové dělali... Nejsou o nic lepší než divoši.“

Pierre vycítil, že se kolem stolu rozhostily tiché rozpaky, a vykoktal: „Ře-řekl jsem snad něco nevhodného?“

Gerhard se na něj povzbudivě usmál. „Kdepak, Pierre... Jde jenom o to, že já sám jsem špinavý Boš. Ale máte pravdu. Někteří Němci se chovali hůř než divoši a dělali věci, které mě

nutí hluboce se stydět za svou vlast. Většina Němců však taková není. Nejsme horší ani lepší než jiné národy.“

„Dívejte se na to jako já,“ dodal Leo Marks. „Já jsem Žid a pojedl jsem s ním chléb.“

„Věřte mi, nechtěl jsem se nikoho dotknout. A prosím, abyste přijali tyto pokrmy na účet podniku, jak říkají Američané.“

„Děkujeme, Pierre, je to od vás velmi laskavé. A nedělejte si starosti, myslel jste to dobře. Důležité je, že válka skončila. Teď můžeme žít v míru.“

Saffron vzala Gerharda za ruku a pohlédla mu do očí. Žili spolu šest let, ale pořád jí připadalo jako zázrak, že jej má po svém boku.

„Krásně řečeno.“

Pierre Duforge se pokládal za diskrétního člověka. Byl však také obchodník a v současné britské ekonomice dosud trpící válečnými ztrátami nebylo snadné udržet restauraci nad vodou. A nedostatek slušných potravin, které by mohl nabídnout zákazníkům, situaci ještě zhoršoval. Kdykoliv se vrátil domů do Francie, viděl stánky v tržnici přetékající ovocem, zeleninou, masem, sýry a všemožnými druhy pečiva. Proč, ptal se sám sebe zmateně, chtějí Britové pořád hladovět?

Když odcházel od stolu, jeho svědomí svádělo souboj s potřebou vydělávat. Věděl, že důvěra zákazníků tvoří důležitou součást jeho podnikání, jenomže tohle byly zoufalé časy, a aby člověk přežil, musel se uchýlovat k úskokům a oportunistu. Nakonec si řekl: *Je to jen maličkost. Nikomu tím neublížím. A dal jsem jim jídlo zadarmo.* Ujistil se, že ho nikdo nesleduje, vklouzl do své kanceláře a vytočil číslo pravidelného zákazníka, který byl náhodou reportérem listu *Evening Standard*, jednoho ze dvou hlavních londýnských deníků.

„Rychle přijedte,“ šeptal do telefonu. „U stolu sedí se svými přáteli samotná Odetta. A můj číšník slyšel, jak jeden z nich říká, že zrovna přijela z Buckinghamského paláce.“

Reportér se domluvil s šéfem fotografického oddělení a oba se shodli, že tento příběh by mohl Londýňany zaujmout, až si

ho cestou z práce přečtou. A tak když Saffron, Gerhard, Odetta a ostatní vyšli z bistra, oslnil je blesk fotoaparátu a ohlušila rychlopalba žurnalistových otázek.

Odetta byla jako veřejně známá osobnost na obtěžování ze strany novinářů zvyklá, ovšem Gerharda novinářský výslech poněkud vyvedl z rovnováhy. Přivolał totiž vzpomínky na mnohem brutálnější vyšetřování, na které by nejraději zapomněl. Zato Saffron se rozesmála.

„Připomíná mi to třicátá léta, když jsem byla debutantka. V jednom kuse mě fotili na večírcích s mladíky, které jsem si údajně měla brát.“

Gerhard se na ni zadíval s pozdviženým obočím.

„Ach, nedělej si starosti. Žádný z nich mě ani trochu nezajímal. Byli beznadějně stydliví nebo naopak až urážlivě posedlí sexem. Však víš, vodění za ruku a všechno ostatní. Věř mi, drahý, tys pro mě byl něco jako zjevení.“

Ztišila hlas, aby ji nikdo jiný neslyšel.

„Tys vždycky věděl, co s rukama.“

Kabaya se postaral, aby mrtvoly Josepha a Mary byly pohřbeny téže noci, kdy manželé zemřeli, a než ráno vyšlo slunce, vrátil se do Nairobi.

Squatterům se dostalo důrazného varování, že kdyby někdo o tom, co se stalo, informoval ať už předáka na farmě, nebo policii, bude potrestán způsobem, proti kterému bude smrt, jíž byli svědky, vypadat jako milosrdenství. I tak ale existovalo riziko, že někdo neudrží jazyk za zuby. Kdyby některý z přítomných promluvil, pohřbená těla by mohla být objevena.

Něco se s tím muselo udělat. Deset dní po dvojnásobné vraždě se Kabaya se svými lidmi pozdě v noci na farmu vrátil a přikázal squatterům, kteří složili přísahu, aby prokázali svou loajalitu osvobozeneckému hnutí tak, že shromáždí všechny černochoy ze statku včetně žen, dětí a starců, kteří se obřadu nezúčastnili. Všichni si měli přinést motyky, krumpáče a lopaty.

Shromáždění squatterů pak byli odvedeni k místu, kde spočívaly ostatky jejich dvou přátel, a Kabaya jim přikázal, aby těla

exhumovali. V blikavém světle čadivých pochodní vyrobených ze spleteného proutí musel každý muž, žena a dítě odstranit alespoň hrstku zeminy, aby později nikdo nemohl popřít, že se na akci podílel.

V dané roční době panovalo horké počasí, dny palčivého vedra se střídaly s tropickými lijáky. Mrtvoly se proto rychle rozkládaly. Pohled na dvě těla a zápach z nich vycházející zvedly žaludek i těm nejotrlejší. Lidé si drželi dlaň před ústy a svírali si nos, aby potlačili nauzeu, nebo rovnou zvraceli do hlíny u svých nohou. Hrstka přítomných omdlela, v bezvědomí i oni vypadali jako mrtvoly.

Kabaya chtěl ostatky kompletně zničit. Seřadil squattery a donutil je, aby jeden za druhým přistupovali k tělům ležícím na zemi. Jeden z jeho lidí pak strčil každému do ruky mačetu a rozkázal, aby odsekl část těla – palec na noze, článek prstu, ucho, kousek kůže či tuku z břicha nebo hnjícího masa z končetiny. Poté si museli onu část těla vložit do úst jako jakousi dělovou hostii při přijímání.

„Porušte přísahu mlčení a vaše tělo dopadne stejně,“ varoval je Kabaya.

Fragmenty znesvěcených těl Josepha a Mary byly poté shromážděny a odneseny do nedalekého lesíku, kde je squatteři rozházeli jako potravu pro divokou zvěř, ptáky a hmyz. Po několika dnech nezůstala po Kabayových obětech jediná stopa. A bez mrtvol, které by dokazovaly násilnou smrt, ho nikdo nemohl z ničeho obvinít. Mohl znovu klidně vydechnout.

Squatteři v nejmenším nepochybovali, že by Kabaya znovu bez váhání přikročil k mučení a zabíjení. Proto se s kompletním popisem nočních událostí nikomu nesvěřili, a nebyl tedy nikdo, kdo by zločin oznámil policii. Lidé ovšem mezi sebou mluví, v tom jim nelze zabránit, a tak se pomalu začaly šířit nejasné fámy, byť jen zastřené a v náznacích.

Již řadu měsíců se mezi domorodci i kolonialisty povídalo o bizarních ceremoniálech, při nichž se skládají strašlivé přísahy. Pověsti pak byly vyšperkovány zkazkami, často zkreslenými a přehnanými, o rituálních vraždách a kanibalismu.

Muži odpovědní za tyto ohavné zločiny nazývali sami sebe *muhimu*, „důležití“.

Bílí osadníci však měli pro rebely jiné označení. Říkali jim Mau Mau.

Saffron a Gerhard se vmísili do davu, který zaplavil nádvoří před Wilkinsovou budovou londýnské University College. Kamenná schodiště stoupající ke klasicistnímu portiku, deset mohutných sloupů střežících vchod i kupole, která se za nimi zvedala, to vše pokrývala vrstva špíny a sazí, ostatně jako všechny stavby v Londýně. Nic však nemohlo umenšit impozantní nádheru vznešené instituce. A stejně tak nemohly těžkosti života v zemi, v níž i šest let po válce, kterou údajně vyhrála, byly potraviny na přiděl, utlumit výraz radosti ve tvářích rodinných příslušníků, kteří se zde shromáždili.

V tento den se totiž konaly promoce studentů medicíny a pyšní rodiče se mohli pochlubit, že jejich děti získaly lékařskou kvalifikaci. Jak medicí ve slavnostních talárech a sametových baretech ozdobených střapci vycházeli z budovy, svírali pod paží pouzdra s diplomy a vyhlíželi na nádvoří své příbuzné, Saffron hledala konkrétního studenta.

„Alespoň si ho člověk snadno všimne,“ poznamenal Gerhard.

Většina nových lékařů měla bílou kůži, menší počet tvořili Asiaté, ale graduanty afrického nebo karibského původu byste spočítali na prstech jedné ruky.

„Tam je!“ zvolala Saffron, když spatřila vysokého, štíhlého mladíka v brýlích s tmavou hnědočernou kůží charakteristickou pro nilské kmeny východní Afriky. „Benjamine!“ vykřikla a horečně mávala rukou.

Gerhard přihlížel s pobaveným úsměvem. Pohled na Saffron rozjařenou dívčím nadšením byl vskutku ojedinělý. Ovšem Benjamin byl Manyorův syn, jemuž Leon Courtney hradil studia v Londýně. A přestože byla Saffron o několik let starší než on a nesdílela s ním jedinou kapku společné krve, přemohly ji stejné pocity, jaké má sestra ve slavný den mladšího bratra.

Benjamin je spatřil a jeho tvář se rozjasnila širokým úsměvem, když na něj zamával. Něco jej však vyrušilo. Zvedl ruku, zavolal: „Počkejte,“ a seběhl ze schodů.

„Hmm... Má někoho důležitějšího, než jsi ty,“ podotkl Gerhard.

Saffron se usmála. „Nemůžu se dočkat, až ji poznám.“

O pět minut později zjistili, kdo byl příčinou vyrušení.

„Bože, ta je nádherná,“ vydechla Saffron.

„To tedy je,“ souhlasil Gerhard. Ladným krokem plížícího se leoparda k nim mířila ebenová kráska v letních šatech ze žlutého hedvábí s hrdě vztyčenou hlavou, připomínající princeznu. Gerhardovi se zdálo, že by mohla každým okamžikem zvednout ruku v bílé rukavičce a přezíravě odmávnout bledé Brity, kteří na ni civěli s otevřenou pusou, když je míjela. V jeho očích představovala africkou verzi Boticelliho Venuše. Měla vysoké čelo korunované černými, ne zlatými kudrnami, dokonale klenuté obočí nad temně hnědýma, nikoli bledýma očima, nos stejně jemný, ale rty plnější a smyslnější.

Gerhard prožil patnáct let pod vlivem nacistické propagandy, která hlásala nadřazenost árijské rasy. Jediný pohled na tuto ženu dokazoval, jak směšný nesmysl to byl.

Saffron Benjaminu přivítala energickým objetím.

„Benji! Jsem na tebe tak pyšná!“

Gerhardovi neuniklo, jak šokovaně se lidé kolem nich tváří – nebyli zvyklí, aby úctyhodná bílá žena objímala černocho.

„Saffron, rád bych ti představil svou snoubenku Wangari Ndiriovou,“ řekl Benjamin zdvořile bezchybnou angličtinou.

„Jsem šťastná, že vás poznávám, Saffron,“ prohlásila Wangari a Saffron ji políbila na tvář. „Benjamin o vás a vaší rodině vždycky mluvím s největší úctou.“

„A my cítíme stejnou úctu k němu,“ odvětila Saffron.

Gerhard se spokojil silným stiskem ruky s Benjaminem a slabším s dívkou.

„Doufám, že se k nám oba připojíte na piknik,“ pozval mladou dvojici a pozvedl velký proutěný piknikový koš. „Abych to sem nevlácel zbytečně.“

„Je to od vás velmi laskavé,“ opáčil Benjamin, „nejsem si však jistý...“

„Žádné odmlouvání,“ zasmála se Saffron. „Už dlouho se těším, že si s tebou popovídám.“

„S potěšením přijímáme,“ řekla Wangari, která si zřejmě vzala na starost společenské styky mladé dvojice.

Saffron se rozzářila. „Výborně! Napadlo mě, že bychom se mohli utábořit na pahorku Primrose Hill. Vezmeme si taxík a za chvíli jsme tam.“ Zavěsila se do Wangari a zamířila k východu z univerzitního areálu. Když vyšly na Gower Street, oslovila dívku: „A teď mi musíte říct něco o sobě. Manyoro se o vás slovem nezmínil.“

„Nejspíš se domníval, že nejlepší bude zachovat diskrétnost. Víte, můj otec je náčelník Ndiri.“

„Vůdce Kikujů?“

„Ano.“

„Aha, tak tím se to vysvětluje.“

„Jak to?“ nechápal Gerhard.

„Jsou z různých kmenů, můj milý. Aby si syn masajského náčelníka vzal dceru kikujského, to je jako, ehm...“

„Jako když si syn německé průmyslové dynastie vezme dceru bohatého britského majitele půdy?“

„Přesně tak,“ souhlasila Saffron. „Jen o něco horší.“

„To je absurdní,“ odsekl Benjamin. „V dnešní době bychom se přece neměli vázat zastaralými kmenovými pravidly. Wangari a já jsme Keňané a jsme Afričané. Národní sebeurčení a kontinentální sjednocení – tam leží naše budoucnost.“

„Přeju vám hodně štěstí,“ řekl Gerhard. „My se v Evropě stále snažíme zbavit kmenové rivality, a to po dvou tisíciletích údajné civilizace.“ Jeho obličej se rozjasnil. „Aha! Taxi!“

Gerhard mávl na projíždějící vůz. Obě ženy se posadily na zadní sedadlo, muži se spokojili sklápěcími sedátky naproti nim. Saffron pokračovala v nenásilném vyptávání a brzy se od Wangari dozvěděla, že i ona nedávno promovala s vyznamenáním na právnické fakultě London School of Economics. S Benjaminem se seznámili na veřejném mítinku, který na její škole pořádali levicoví studenti a pedagogové pod heslem *Konec*

impéria. S projevy na ní vystoupili Indové a Afričané bojující proti kolonialismu a labourističtí a komunističtí politici, kteří je podporovali.

„Jeden můj kamarád znal Benjaminu a pozval ho,“ vysvětlila Wangari.

„Dali jsme se do řeči a zjistili, že oba pocházíme z Keni a že sdílíme stejné představy o budoucnosti naší země,“ dodal Benjamin.

„Večer jsme zašli do nedaleké hospůdky a náš rozhovor se pochopitelně točil kolem potřeby nezávislosti a společenských změn,“ usmála se dívka. „A tak jsme se zamilovali nad marxismem a zteplalým pivem.“

„Jak romantické!“ poznamenala Saffron ironicky.

Taxikář je vysadil na úpatí Primrose Hillu naproti londýnské zoologické zahradě. Jak kráčeli parkem, který za každého počasí, za války i v míru nabízel jeden z nejhezčích výhledů na město, Benjamin vyslovoval názory, jež byly v Keni tak často umlčovány. Mluvil o vzdělaných, kultivovaných Afričanech a uváděl morální a politické důvody, proč je nezávislost a svoboda tolik důležitá.

„Tvůj otec je vynikající člověk a můj táta ho má velmi rád. Faktem však zůstává, že tvůj otec je majitelem půdy a můj ne. Tvůj má volební právo, můj ne. Tvůj patří k rase, která ovládá všechny další rasy, můj ne. Pokud bude tohle platit, zůstane Keňa zemí nespravedlnosti a útlaku. A to nemůžeme tolerovat.“

„Copak nechápete, Saffron, že Benjamin a já máme povinnost k našemu lidu?“ Wangari promluvila jemně, ale v hlase jí zněla rozhodnost. „Protože se nám toho tolik dostalo a jsme tak privilegovaní, musíme to vrátit těm, kteří takové štěstí neměli. Musíme využít své nadání k tomu, abychom zlepšili jejich životy.“

Gerhard souhlasně přikyvoval. „Dobře řečeno. Ve vašem věku jsem to vnímal stejně. Chtěl jsem použít bohatství a průmyslovou moc naší rodiny, abych zlepšil život chudiny. Nepovedlo se mi to – alespoň prozatím. Vaše ideály jsou vznešené a já s nimi vše souhlasím.“

„Děkuji,“ opáčil Benjamin potěšeně a také překvapeně. „Mou ambicí je zasvětit život boji za ukončení koloniálního panství a vytvoření nové, svobodné Afriky.“

„A já budu stát po tvém boku, lásko,“ dodala Wangari.

Saffron se na ně obdivně zadívala: jsou tak hrdí, tak nadaní a tak zamilovaní. Do mysli se jí však vkradla zlá předtucha.

„Slíbíš mi něco, Benjamin?“ zeptala se. „Slíb mi, že z toho neuděláš válku mezi bílými a černými. Nesnesla bych pomýšlení, že jsi mým nepřítelem. Zlomilo by mi to srdce.“

„A mně také,“ řekl mladík. „Ale jestli vaši lidé nebudou ochotni s námi jednat, jestli odmítnou zachovat se rozumně a spravedlivě, co jiného nám zbude než bojovat?“

„Můžeme být přátelé,“ řekl Gerhard. „Je krásný den. Tráva je zelená, výhled nádherný, ženy krásné a okouzující. Ať se budoucnost o sebe postará sama. Prozatím už jsme vyšplhali dost vysoko a já už ten koš nesu tak dlouho, že mi brzo upadne ruka.“

„Měl jste ho nést jako Afričané – na hlavě,“ radila Wangari. „Náklad je pak mnohem lehčí.“

„To mi říkáte až teď?“

Zastavili se a hovor o politice skončil, jen co se zadívali z vrcholu pahorku na panoráma města. Zřetelně viděli kopuli chrámu svatého Pavla i Big Ben.

Saffron otevřela koš a vytáhla tartanovou piknikovou deku, na kterou rozložila talíře, nože a vidličky. Přidala čtyři sklenky na víno z broušeného skla a láhev šampaňského zabalenou do vlhké utěrky, aby se udržela v chladu. Gerhard vytáhl zátku, každému nalil a všichni připili na Benjaminův a Wangariin úspěch.

Poté Saffron připravila mladé dvojici překvapení, když rozbalila několik balíčků ve svačिनovém papíru a odhalila plátky uzeného lososa a pečeného hovězího, čerstvá rajčata, křupavý bochník domácího chleba, půltucet vajec natvrdo a košíček jahod.

„Kde jste to sehnala?“ vytřeštila oči Wangari. „Jídlo v Anglii je hrozné a přidělový systém... brr!“

„Mám v Anglii a ve Skotsku bratrance, kteří žijí na velkých farmách. Před několika dny jsem jim zavolala a požádala je o nouzové zásoby. No a oni mi je poslali nočními vlaky.“

„Jak dlouho se tu zdržíte?“ zajímala se Wangari.

„Už jen pár dní,“ odpověděla Saffron. „Pak odjíždíme do Německa.“

„Musím se tam postarat o rodinné záležitosti,“ vysvětlil Gerhard. „A obávám se, že na rozdíl od tohoto pikniku to nebude nic příjemného.“

Kriket bývá obvykle považován za typicky anglický sport, je muž se věnují gentlemani oblečení v bílém, kteří přerušují hru přestávkami na oběd a odpolední čaj. Pravidla jsou sice nepochopitelná, ale všichni je striktně dodržují. Diváci sledují střetnutí tiše, jen občas zatleskají dobrému výkonu, a to i týmu protivníka. Ale typicky anglické, byť nezasevěčenému diváku ne tak zřejmé, je i to, že pod civilizovaným pozlátkem je kriket nebezpečný, dokonce brutální sport. Nadhazovač je oprávněn namířit prudce vržený míček na pálkařovu hlavu či na delikátnější součásti jeho anatomie s konkrétním záměrem způsobit co největší bolest.

A právě taková bitva se odehrávala v keňské Bílé vysočině na hřišti u country klubu Wanjohi – neboli „Wanjo“, jak mu jeho členové říkali –, kde se právě konalo každoroční střetnutí mezi První jedenáctkou klubu a týmem úředníků z Vládního domu, sídla koloniální správy v Nairobi. Žhavé africké slunce vysílalo paprsky na bezvadně zastřižený trávník klubového kriketového hřiště. Zvlněná pahorkatina se táhla až k horskému pásmu Aberdare na obzoru. Domorodí sluhové v uniformách nabízeli elegantně oděným divákům odpolední čaj nebo něco silnějšího, pokud host projevil přání.

A zatím uprostřed hřiště rozložitý navztekaný muž jménem Billy Atkinson kráčel ke konci rozběžiště a odhrnoval si z čela zatoulanou kadeř propocených černých vlasů. Billy Atkinson byl tajnou zbraní klubu Wanjo. Rodem Yorkshiřan byl nejrychlejší nadhazovač ve východní Africe – a také nejpodlejší.

Muž s pálkou naproti němu působil poraženecky jako stará panna, která nastoupila do ringu proti světovému šampionu těžké váhy. Ronald Stannard byl nevysoký kostnatý muž

s úzkými rameny, na očích se mu leskly brýle od Národní zdravotní pojišťovny. Řídnoucí zrzavě blond vlasy mu zakrývala stará kriketová čapka prožraná od molů.

Leon a Harriet Courtneyovi stáli ve stínu verandy, která se táhla po celé délce kriketového pavilonu.

„Sleduj, drahá. Stannard se chystá k padesátce,“ podotkla Harriet. „Ale nezdá se, že by na Atkinsona nějak zapůsobil.“

Před malou chvílí přistoupil Atkinson k Stannardovi, který právě nastoupil na pátku. Hrozivě se nad ním vztyčil jako hora svalů a utrousil mezi zuby: „Vyrazím z tebe tu tvou zatracenou duši.“

Stannard nereagoval, na šikanu surovců byl zvyklý. Od prvního dne ve škole si z něho ostří kluci udělali lidský boxovací pytel. V jedenácti letech byl proti své vůli donucen účastnit se kriketových tréninků a k úžasu svému i všech ostatních zjistil, že má pro tuto hru přirozené nadání, kombinaci dokonalé koordinace oka a ruky a smysl pro rovnováhu, což se nelze naučit. Toto nadání jej dovedlo do školního mužstva a umlčelo pronásledovatele. A v dospělosti ho dobře využíval.

Bez ohledu na to, jak rychle Atkinson nadhazoval, Stannard míček odpaloval do všech koutů hřiště. I ti nejlhostejnější sportovní fanoušci odložili tácky s občerstvením a přerušili rozhovor, aby se podívali, jak tento nepravděpodobný ideál pálkaře zajistil svému týmu osmačtyřicet oběhů, jen o dva méně než vysněná padesátka.

Leon byl za to vyrušení rád. Klub Wanjo navštěvoval co nejméně, měl na to místo příliš mnoho vzpomínek. Pořád cítil pýchu, s níž sledoval sedmiletou Saffron, když se jako nejmladší závodnice účastnila soutěže v parkuru a jen o vlásek jí uniklo vítězství. Ale stejně tak se nikdy nezbavil hrozné bolesti, když se díval, jak jeho první manželka Eva fatálně potratila. Stále jí v duchu viděl, jak leží v agonii na dřevěném jídelním stole, končetiny křečovitě roztřesené v záchvatu eklampsie, a proudem z ní uniká životodárná krev. Kdykoliv se do Wanjo vrátil, byl ten obraz před jeho očima živější než předtím.

Některým klubovým událostem se však vyhnout nemohl, pokud chtěl zůstat součástí keňské společnosti, a tohle byla

jedna z nich. Na tento zápas se sjeli všichni velcí majitelé půdy v zemi spolu s manželkami a dětmi. Svůj klub přijela podpořit většina vysokých představitelů z Vládního domu. Po střetnutí pořádal sir Percival Potter, předseda country klubu Wanjohi, okázalý ples. Nad sklenkami whisky, koňaku a ginu s tonikem se budou uzavírat důležité obchody. Příležitost sbírat informace a vytvořit si vlastní názor byla příliš dobrá, aby si ji Leon nechal uniknout.

Dosavadní hovory se točily kolem nepokojů v kikujské komunitě a kolem rostoucího vlivu hnutí Mau Mau, zejména mezi mladými muži kmene. Leon strávil většinu odpoledne ponořený do úvah, zda tomuto vlivu podlehnou i jeho vlastní kikujské dělníci na farmě. Ronaldu Stannardovi se podařilo obrátit jeho myšlenky jinak.

Leon sledoval, jak Atkinson několikrát hrábl špičkou boty do země, pak se rozběhl a nabíral tempo, až se sprintem blížil k brance.

„Raději bych stál proti útočícímu slonímu samci,“ zabručel Leon, když Atkinson ze vzdálenosti dvaadvaceti yardů hodil červený míček rychlostí přesahující devadesát mil v hodině směrem k Stannardovi. Míček se odrazil od sluncem vypálené a zvalcované hlíny a řítit se jako řízená střela přímo do středu Stannardova obličej.

Harriet při tom projevu Atkinsonovy ryzí nenávisti zalapala po dechu a v hrůze zvedla ruku k ústům.

Stannard zasáhl míček pálkou ve chvíli, kdy životu nebezpečný projektil dělily od kořene jeho nosu pouhé dvě stopy. Po hříšti se rozlehl náraz hlasitý jako výstřel z pušky a míček letěl nad smaragdově zeleným trávníkem mimo kosočtverec hříště, až narazil do hraničního plotu před pavilonem: čtyři oběhy.

Diváci vybuchli nadšeným aplausem. Sedící vyskočili a hlasitě projevovali obdiv, zatímco kikujský chlapec měnící kovová čísla na výsledkové tabuli posunul Stannardovo skóre ze čtyřiceti osmi na padesát dva.

Kapitán guvernérovy jedenáctky Arthur Henderson stál naproti pálkaři a nyní se uprostřed bouřlivého potlesku rozběhl k brance, aby si promluvil s hrdinou svého týmu.

„Zatraceně dobrá práce, chlapče,“ pochválil Stannarda.

„Děkuji, pane,“ odpověděl Stannard uctivě, neboť jeho kapitán byl současně nejstarším hráčem týmu.

„No ale neměli bychom z místních hochů udělat srábky. Neprospělo by to jejich morálce ani jejich autoritě u domorodců. Byl bych vám vděčný, kdybyste se v brankovišti už moc nezdržoval.“

Stannard pochopil, co od něj kapitán chce. Dostal příkaz vypadnout. Zahrál ještě tři jedovaté odpaly podle vlastního gusta, čímž Atkinsonovi beze slov sdělil, co si o něm myslí, a pak odpálil snadný lob, který další nahazovač, místní vikář, mohl snadno chytit. Ovšem chabý odpal milého duchovního tak šokoval, že míček málem upustil.

Henderson souhlasně přikývl.

Když Ronald Stannard opouštěl hřiště a pálkou zdravil aplaudující diváky, myslel na to, jak bude jeho ovdovělá matka hrdá, až si přečte dopis, v němž jí zápas vylicí. Tady kráčí – syn továrního předáka, neduživý gymnazista a pak třídič na konci výrobní linky – a zdraví ho nej přednější muži a ženy keňské společenské smetánky. I domorodí sluhové jej za jeho výkon odměnili potleskem stejně jako jejich páni.

Tohle, běželo Stannardovi hlavou, je jeden z nejšťastnějších dnů jeho života. Tím vůbec nejšťastnějším bude den, kdy mu dovolí zaznamenat stovku oběhů. Nepochoyboval, že se mu to podaří.

„Ach, Courtney,“ řekl sir Percival Potter a zamával na Leona rukou, která mezi palcem a ukazovákem svírala cigaretu. „Jen pojdte a pozdravte hrdinu dne.“

„S potěšením,“ odvětil statkář.

Ohlédl se, aby se ujistil, že nenechal Harriet samotnou, a viděl, že je ponořená do rozhovoru se třemi ženami, a vykročil k předsedovi klubu.

Objevil se číšník s podnosem plným drinků. Leon si vzal brandy a sodu a úklonou poděkoval. „Stannarde, toto je Leon Courtney, muž, kterého se vyplatí znát,“ představil ho mezitím sir Percival.

„Je mi velkou ctí, že vás poznávám,“ řekl úspěšný pákář s nervózním zamrknáním.

Stisk ruky měl ochablý a vlhký. Večerní žaket, očividně koupený z druhé ruky, mu nepadl. V ruce držel sklenku s něčím, co vypadalo jako pomerančová šťáva s dužninou. Zdálo se jen těžko možné, že je to tentýž mladík, který se stal díky svým vynikajícím odpalům senzací dne.

Leon o tom neměl tušení, ale Harriet a její přítelkyně v té chvíli spekovaly, zda jsou Stannardovy výkony v posteli stejně odvážné a prudké jako jeho odpaly, nebo chabé a pokorné jako jeho vystupování mimo hřiště. Debata byla ovšem čistě teoretická – Ronald Stannard byl panic, jenž dosud ženu ani nepolíbil.

„Blahopřeji,“ řekl Leon. „Vynikající směny.“

„Upřímně vám děkuji, pane,“ zněla Stannardova odpověď.

„Jak dlouho už pracujete ve Vládním domě?“

„Asi tři měsíce. Nastoupil jsem na ministerstvo kolonií před rokem a toto je moje první zahraniční působišť.“

„A jak na vás působí Keňa?“

Stannard těkal pohledem mezi Leonem a sirem Percivalem ve snaze najít rovnováhu mezi snahou o upřímnou odpověď a vědomím, že oba muži jsou mimořádně vlivní a od něj jako od mladého podřízeného úředníka by bylo velmi nemoudré, kdyby se jich jakkoliv dotkl.

„Domnívám se, že situace je komplikovanější, než jsem si před svým příjezdem myslel.“

„Dobře jste to sehrál,“ ocenil Leon a uznale kývl hlavou – poznal, jak pečlivě Stannard nad otázkou přemýšlel a jak nejistě se musí při této příležitosti cítit.

Leon se narodil a vyrostl v Africe, tady byl vychován a chodil do školy, proto mu mohly být jemné nuance britského kastovního systému ukradené. Neuniklo mu však, že Ronald Stannard mluví s místním přízvukem, ne úsečnými tóny vyšších společenských tříd, tak typických pro ostatní koloniální úředníky, kteří se zúčastnili zápasu ať už v hledišti, nebo na hřišti. Těm jejich pozice spadly do klína jako zralé ovoce, kdežto Stannard se musel vypracovat vlastními silami. Pro mnohé členy keňské bílé

komunity, zejména pro ty, kteří tajili vlastní skromný původ, se proto Stannard stane předmětem opovržení. Pro Leona Courtneyho byl člověkem, jemuž je třeba zatleskat.

„Zrovna jsem tady mladému Stannardovi vysvětloval, že mě někteří členové klubu pokládají za velkého liberála,“ řekl sir Percival. „Jak jistě víte, považuji účel působení bílého muže v Africe zejména za morální. Je naší povinností připravit domorodce na den, kdy budou připraveni vést své vlastní národy. Pochybuji, že se toho dožijeme, ale i když nespátříme ovoce své snahy, musíme sázet semínka a zalévat je, co říkáte?“

„Naprosto s vámi souhlasím, pane,“ opáčil Stannard. „Pro mě je jediným ospravedlněním existence impéria dobro, které může přinést lidem méně šťastným, než jsme my. Co si o tom myslíte vy, pane Courtney?“

„Tu povinnost zajisté máme. Musíme však podstatně urychlit proces, jímž Keňa získá nezávislost.“

Stannard překvapením zamrkal. „Zajímavé. Proč si to myslíte?“

„Zčásti je to věc principu. Já jsem vždycky věřil ve schopnosti domorodců víc než většina bílých lidí tady.“

„Měl bych vás upozornit, Stannarde, že ve srovnání s Leonovými názory působí ty moje hodně konzervativně. Všichni běloši v této místnosti ho považují za nebezpečného radikála,“ zasmál se sir Percival. „Jenomže on je tak zatraceně bohatý, že se mu to nikdo neodváží říct do očí.“

„Někteří z nich mi to už řekli. Hlasitě... a hrubě,“ přiznal Leon. „Ale já nejsem tak měkkošrdatý, jak si oni myslí. Domnívám se, že je v našem vlastním zájmu přenechat více pravomocí místním lidem a udržet si jejich náklonnost. Je to rozhodně lepší než nechat si Keňu vyrvat z rukou a všechno ztratit.“

Stannard se zamračil. „Opravdu si myslíte, že něco takového hrozí?“

„Zatracené hnutí Mau Mau, jsou to zvířata,“ povzdechl si sir Percival. „Banda divochů. Zvířata v lidské podobě.“

„Nuže, já rozhodně neschvaluju, co Mau Mau dělá,“ řekl Leon, „i když se zatím zdá, že se jejich oběti omezují výhradně na jejich vlastní lidi.“

„Dejte na má slova, zakrátko půjdou po nás.“

„To je možné, Percy, ale pokud chceme na našeho nepřítele vyžrát, měli bychom pozorně naslouchat jeho slovům a přáním. A především pochopit, proč se tím nepřítelem stal.“

„Já vám řeknu přesně, proč se jím stal. Nevděk, lačnost po majetku a zhoubný vliv bolševických agitátorů.“

„Domníváte se, že je v tom něco víc, pane?“ obrátil se Stannard na Leona a ten v mladíkových vodnatých očích náhle spatřil náznak onoho odvážného pákara.

Ty si určitě myslíš, že v tom je něco víc, vid', hochu?, pomyslel si Leon. Dobrá, teď ti povím něco, co od těch vycpaných panáků neuslyšíš.

„Podle mého názoru mají Kikujové oprávněný důvod ke stížnostem a příčina, proč se někteří uchylují k násilí – a znovu říkám, že násilí odsuzuji –, je ta, že když se snažili řešit své požadavky mírovou cestou, nikdo jim nevěnoval ani špetku pozornosti.“

„Skutečně, Leone, to už je trochu moc!“ protestoval sir Percival.

„No a jak byste se cítil vy, kdyby vám veškerou půdu zabrali lidé z cizí země?“

„Sám jste jí zabral pořádný kus!“

„Ano, a proto se zatraceně snažím respektovat tradice a znalosti lidí, kteří na té půdě žijí.“

„Jak to děláte?“ zajímal se Stannard.

„Kikujové tady farmaří už dlouhá staletí. Jsou v tom lepší než polovina těch zatracených bláznů, kteří přicházejí do této země z Anglie a nemají ani ponětí o místních podmínkách. A ti samí blázni se odmítají od Kikujů něco přiučit. Místo toho jim zakázali prodávat většinu plodin na volném trhu, čímž vlastně dali bílým farmářům monopol. A já si myslím, že to je špatné. A ještě hůř, je to naprosto hloupé. Měli bychom využít znalosti místních lidí ke všeobecnému prospěchu. Takže vedle práce, kterou odvádějí pro mě, nechávám místní farmáře obdělávat půdu, již jsem jim na svém statku vyčlenil pro jejich vlastní potřebu. Vykupuju jejich plodiny za férovou cenu a potom je prodávám na volném trhu. Ano, dostávám za ně víc, než jsem zaplatil, ale ne o moc a moji lidé to vědí. A ještě jedna věc...“

Leon se na okamžik odmlčel. *Sakra, to jsem nasedl na pořádně kulhavého koně*, spílal si v duchu. *Ale co, k čertu, když už na něm sedím, tak na něm i pojedu.*

„Mladí Kikujové mohou získat manželku pouze tehdy, když vlastní půdu, aby užívali rodinu. Jenomže v oblastech, které jsme pro Kikuje vyčlenili, je zemědělské půdy málo. To znamená, že ji mladí muži nemohou získat, a proto se nemohou oženit. Těžko tedy může někoho překvapit, že jsou z toho frustrovaní a rozhněvaní. Já se pokaždé postarám, aby moji mladí Kikujové půdu dostali, takže mohou založit vlastní rodinu. Výsledkem je, že moji dělníci jsou spokojenější, a tudíž produktivnější.“

„Jako rodina Cadburyů v Anglii,“ mínil Stannard. „Dali svým dělníkům domky, hřiště, školy... Všichni je milují. Můj otec pracoval jako předák v jejich továrně v Bournville. Považoval Cadburyovy za příslušníky královské rodiny.“

„Řekl jste, že váš otec pracoval... v továrně?“ zeptal se sir Percival.

„Inu, já netvrdím, že jsem příslušník královské rodiny,“ řekl rychle Leon a záměrně ignoroval výraz předsedova obličeje. „Ale mám rád, když jsou moji lidé spokojení a nemají důvod se bouřit.“

„A to je dobré pro obchod,“ dodal Stannard.

„Přesně tak... Povězte mi, Stannarde, byl jste ve válce?“

„Ne, pane. Na to jsem byl moc mladý. Povolali mě až v březnu v pětáctýřicátém, a než jsem dokončil základní výcvik, válka v Evropě skončila. Povídalo se, že nás pošlou na Dálný východ, ale než se to stalo, shodili Američané tu bombu.“

„Víte, spousta mladých Kikujů sloužila u Královských afrických střelců. V prvních letech války bojovali ve východní Africe proti Mussoliniho bandě. Potom je poslali do Barmy, kde si proti Japončikům vedli opravdu dobře. V tomto se mnou, Percy, jistě souhlasíte.“

„To nemohu popřít, byli to prvotřídní vojáci.“

„To teda byli. A když válka skončila, uvažovali stejně jako jejich bílí spolubojovníci. Odešli bojovat za impérium a teď chtěli něco na oplátku. Proto tolik britských vojáků dalo ve volbách v pětáctýřicátém hlas labouristům a tím vykopli chudáka

starého Winstona z čísla deset. Já bych nikdy nic takového neudělal, i kdyby mi slibovali hory doly...“

„Díky Bohu za to,“ povzdechl si sir Percival.

„... ale jejich postoj jsem chápal. A chápal jsem i postoj kikujských veteránů. Nasazovali vlastní životy, ale když se vrátili, nic se nezměnilo. Nezapomeňte, že tito muži prožili část války v Indii. Proto vědí o Gándhím a viděli, jak Indie získává nezávislost. Nemůžeme se divit, že se chtějí pokusit o něco podobného.“

„Jenomže Indové jsou civilizovaní,“ namítl sir Percival. „Stavěli města, uměli psát a znali matematiku dlouho předtím, než jsme do Indie přišli. Byli na nezávislost mnohem připravenější než Afričané.“

„S tím ovšem Afričané nesouhlasí,“ argumentoval Leon. „Možná se mylí, ale chtějí dostat šanci to zjistit. A je v našem vlastním zájmu jim tu šanci dát. Jsem obchodník a pochopitelně nechci o svůj podnik přijít. A proto říkám, dohodněme se – oni dostanou větší slovo při správě země a my si ponecháme většinu půdy. Věřte mi, jestli se s nimi nedohodneme, jsme na nejlepší cestě všechno ztratit.“

„Kdepak, nejsme,“ stál na svém sir Percival. „O to právě jde. Afričané nemají síly ani prostředky, aby nás porazili.“

„Gándhí nás porazil.“

Než mohl sir Percival předložit další argumenty, vrchní číšník klubu, majestátní holohlavý Kikuju v dokonale vyžehleném uhlově šedém obleku, přistoupil k trojici mužů, počkal, až sir Percival vzal na vědomí jeho přítomnost, a pošeptal nadřizenému několik slov.

Sir Percival zamračeně poslouchal a pak zamumlal: „Víte to jistě?“

Vrchní přikývl.

„V tom případě soudím, že tu záležitost musíme okamžitě vyřešit. Připravte vše potřebné a za chvíli jsme u vás.“

Vrchní znovu přikývl a odkráčel.

„Co se stalo?“ chtěl vědět Leon.

„Jeden pikolík byl přistižen, jak krade v kuchyni jídlo. Ten drzý nestoudník vyjídal ze špinavých talířů zbytky masa.“

Stannard zděšeně vykulil oči. „Ale to přece...“

Sir Percival mu poklepal na rameno. „Omlouvám se, ale musím běžet. Jestli se chcete podívat, Leone, budeme na dvorku za kuchyní. Seženu pár chlapů, ale vyřídíme to raději diskrétně. Nechci znepokojit dámy.“

Předseda klubu vplul do tlačenice hostů. Stannard se za ním díval, jak se zastavil u hloučku mužů ke krátkému konspiračnímu rozhovoru, a když sir Percival odešel, bylo vidět, jak jsou ti muži vzrušení očekáváním.

„Co se to tu děje?“ zeptal se Stannard Leona.

„Jak dlouho už tady jste?“ odpověděl Leon otázkou.

„Skoro tři měsíce.“

„Aha... No, nejvyšší čas, abyste poznal skutečnou Keňu. Pojdte se mnou.“

Stannard stál s Leonem Courtneym a dvacítkou jiných hostů v hloučku na straně dvora, kde dodavatelé vykládali potraviny a další zboží pro kuchyni, jídelnu a bar klubu Wanjohi. Scénu osvětlovaly lampy upevněné na stěnách a reflektory automobilů přistavených k otevřené straně dvora. Přizvaní členové klubu kouřili doutníky, drželi v dlaních čerstvě nalité sklenky a družně mezi sebou rozmlouvali. Jejich obličejové nesly typický upečený a zarudlý vzhled bělochů, kteří i v horkém klimatu nosili formální oblečení a příliš toho snědli a vypili. Konverzace se nesla v dobrosrdečném, dokonce žertovném duchu, připomínali diváky, kteří čekají na zahájení ragbyového střetnutí.

U protější stěny dvora se naproti Stannardovi a ostatním shromáždil přibližně stejný počet zaměstnanců klubu. Byli to větší černoši, mezi nimi několik Indů, všichni v různých uniformách: kuchaři a jejich pomocníci, číšníci a servírky, barmani a umývačky nádobí. Indové spolu rozmlouvali, ale Afričané přihlíželi mlčky a s vážnými tvářemi prostými emocí. Čekali a dívali se, zatímco jejich bílí pánové hráli své malé divadlo.

Uprostřed dvora stála opěradlem ke kuchyni dřevěná židle podobná té, na níž Stannard celý večer seděl u jídelního stolu. Za ni se postavil vrchní číšník vedle sotva odrostlého mladíka v modrých kalhotách a bílé blůze pomocného kuchaře. Stannard